

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883.   Andra Kammaren.   N:o 9.

Onsdagen den 14 Februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 7 i denna månad.

§ 2.

Föredrogos, hvar för sig, Herrar *M. Jonssons* och *A. Magnussons* i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motioner. N:is 93 och 94; och hänvisades den förra motionen till Lag-Utskottet och den senare till Konstitutions-Utskottet.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 3, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1882 års riksdag;

N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första Lufvudtitel;

N:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel; och

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel; samt

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 4, i anledning af väckt motion om upphäfvande af sista punkten i § 16 mom. 1 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862;

N:o 5, i anledning af väckt motion om tillägg till 4 kap. 55 § Utsökningslagen; och

N:o 6, i anledning af väckt motion om lagbestämmelser för skyddande af bi.

§ 4.

Herr *A. P. Lind* anmälde en motion, angående ändringar i det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till ny härordning.

Denna motion, som erhöi ordningsnummern 95, bordlades.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Herr *S. F. Norén* erhöi ledighet från riksdagsgöromålen under 8 dagar från och med den 17 i denna månad, med anledning af inträffadt sjukdomsfall inom hans familj.

Äfvenledes beviljades ledighet från riksdagsgöromålen för

Herr <i>C. M. O. Schenström</i>	under	5	dagar	från	och	med	den	15	Febr.
„ <i>C. A. J. Wennérus</i>	„	12	„	„	„	„	„	16	„
och „ <i>E. Westin</i>	„	10	„	„	„	„	„	19	„

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Fredagen den 16 Februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogs och hänvisades till Riksdagens Särskilda Utskott Herr *A. P. Linds* i Kammarrens senaste sammanträde väckta motion, N:o 95, angående ändringar i det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till ny härordning.

§ 2.

Föredrogs, men blefvo ånyo bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 3, 4, 5, 6 och 7; samt

Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 4, 5 och 6.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes följande från Lag-Utskottet inkomna Utlåtanden:

N:o 7, i anledning af väckt motion om kungörande af tiden för allmänna tingssammanträden;

N:o 8, i anledning af väckt motion om tillägg till 9 § i förordningen den 17 Maj 1872, angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting; samt

N:o 9, i anledning af väckt motion om tillägg till 26 kap. 4 § Byggningsbalken.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de redan två gånger bordlagda ärendena.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Lördagen den 17 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande månad.

§ 2.

Företogos, enligt derom förut fattadt beslut, val af tjugufyra valmän för att utse Riksdagens Justitieombudsman och hans efterträdare, äfvensom af sex suppleanter för desse valmän; och befans, efter valförrättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Valmän:

Herr <i>J. E. Jansson</i>	med 141 röster.
„ <i>J. Jonson</i> i Fröstorp	„ 141 „

Herr	<i>A. Th. Wallenius</i>	med 141 röster.
"	<i>C. Andersson i Hamra</i>	" 140 "
"	<i>J. E. Andersson i Säby</i>	" 140 "
"	<i>M. Andersson i Gripenberg</i>	" 140 "
"	<i>A. W. Angel</i>	" 140 "
"	<i>C. J. Blomberg</i>	" 140 "
"	<i>Chr. Christenson</i>	" 140 "
"	<i>Ch. Dickson</i>	" 140 "
"	<i>W. Farup</i>	" 140 "
"	<i>A. Göransson</i>	" 140 "
"	<i>C. J. Hasselqvist</i>	" 140 "
"	<i>C. Herslow</i>	" 140 "
"	<i>Axel Key</i>	" 140 "
"	<i>A. Larsson i Lund</i>	" 140 "
"	<i>J. W. Lindh</i>	" 140 "
"	<i>S. Ljunggren</i>	" 140 "
"	<i>A. J. Lyth</i>	" 140 "
"	<i>A. Magnusson</i>	" 140 "
"	<i>Grefve A. E. K. Mörner</i>	" 140 "
"	<i>A. Nilsson i Rinkaby</i>	" 140 "
"	<i>L. Nilsson i Wiby</i>	" 140 "
och	" <i>J. Smedberg</i>	" 140 "

samt till

Suppleanter:

Herr	<i>P. G. Petersson,</i>
"	<i>P. O. Eriksson,</i>
"	<i>C. Persson,</i>
"	<i>J. Marcuson,</i>
"	<i>J. E. Ericsson i Ahlberga och</i>
"	<i>A. Johansson,</i>

hvardera med 110 röster.

Den ordning mellan suppleanterna, som här ofvan angifvits, blef genom lottning bestämd.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 7, 8 och 9.

§ 4.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 3, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid som förflutit sedan början af 1882 års riksdag; hvarvid

Punkterna 1 och 2.

Lades till handlingarne.

Punkten 3.

Bifölls.

Punkterna 4—9.

Lades till handlingarne; och

Punkten 10.

Bifölls.

§ 5.

Föredrogos och biföllos, hvar för sig, Stats-Utskottets Utlåtanden: N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar; och

N:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel.

§ 6.

Till behandling förekom Stats-Utskottets Utlåtande N:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Andra hufvudtitel.

Punkterna 1--7.

Biföllos.

Punkten 8.

I anledning af Kongl. Maj:ts framställning derom, att till förräntande och afbetalning under år 1884 af koloniens vid Hall skuld vid 1883 års slut till belopp af högst 140,000 kronor måtte beviljas ett extra anslag af 15,000 kronor under de vilkor, Kongl. Maj:t kunde komma att till vinnande af trygghet för anslagets rätta användande bestämma, hade Utskottet i förevarande punkt anfört, bland annat, följande:

“Den utredning, som nu i afseende å ifrågavarande välgörehetsinrättning föreligger, synes Utskottet ingalunda egnad att i allo häfva de betänkligheter, som vid 1879 års riksdag gjorde sig gällande. Det har förefallit Utskottet, som vore sjelfva anläggningen felaktig, i det för anstalten inköpts en vida större egendom än behovet kräft. Egen- domen Hall innehåller en areal af något mera än 1,600 tunnland, deraf 480 tunnland odlad jord. Om det än må anses angeläget att

*Angående
understöda åt
kolonien vid
Hall.*

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

kunna med jordbruksarbeten samt skogs- och trädgårdsskötsel sysselsätta eleverna — en åsigt, som vinner stöd deraf att utaf de 29 från anstalten utgångna elever, som erhållit tjänst, 17 blifvit anställda vid jordbruk, under det 8 äro sysselsatta i handverk, 1 med trädgårdsskötsel och 3 i sjötjenst — vore likväl otvifvelaktigt en vida mindre jordrymd därför tillräcklig. Räkenskaperna visa jemväl, att denna stora egendom, hvilken år 1874 blifvit inköpt med inventarier för 212,000 kronor, för året 1 Juli 1881—1 Juli 1882 lemnat en afkastning af endast 3,147 kronor 10 öre. Utskottet, som häruti sett ett bestämdt missförhållande, har därför ansett sig böra ifrågasätta, om icke genom försäljning eller utarrendering af någon större del af egendomen bättre jemvigt i anstaltens ekonomiska ställning kunde beredas. I samma syfte har det syntts ej vara obilligt, om anspråken på kommunernas bidrag ställes något högre, vare sig genom ökning af årsavgiftens belopp eller genom utsträckning från 3 till 5 år af den tid, för hvilken avgiften skall utgå. Innan genom dylika åtgärder eller genom nedbringande af förvaltningsutgifterna styrelsen lyckats åstadkomma jemvigt mellan inkomster och utgifter, synes det ej vara skäl att ytterligare utvidga anstaltens verksamhet.

Då emellertid denna verksamhet, mot hvilken i och för sig några anmärkningar icke förekommit, kan, om än i främsta rummet till fördel för närmast kringliggande orter, likväl sägas omfatta hela riket, i det elever från 21 län finnas vid anstalten intagna, torde staten ej böra undandraga sig att i den mån lemna bidrag till anstaltens uppehållande, att densamma icke nu må nödgas upphöra.“

Och hade Utskottet, med afseende å sistberörda omständighet, tillstyrkt:

att Riksdagen måtte, jemte framhållande af hvad här ofvan anförts, Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifalla, att till understödjande af åkerbrukskolonien Hall för år 1884 anvisades på extra stat ett belopp af 15,000 kronor.

Vid punkten voro reservationer inom Utskottet anmälda:

af Grefve *Sparre* emot vissa delar af motiveringen; samt

af Herr *R. Törneblad*, med hvilken Herrar *L. Nordenfelt*, Friherre *F. von Essen* och *C. E. Laurell* instämt och som utan att underkänna vigten deraf, att kraftiga åtgärder vidtoges till förbättrande af koloniens ställning, dock icke kunde gilla den af Utskottet använda motivering och dertill syftande del af den slutliga hemställan “jemte framhållande af hvad här ofvan anförts“.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan yttrade

Herr Arwidsson: Det är icke för att motsätta mig det af Stats-Utskottet här tillstyrkta anslaget som jag begärt ordet, utan för att göra några erinringar emot den motivering som Utskottet låtit föregå sin framställning i ämnet. Då Utskottet icke har särskilt mellan de olika punkterna deri, utan synes hafva fäst ungefär lika mycken

vigt vid den ena punkten, som den andra, torde det vara lämpligast att taga dessa i skärskådande i den ordning, hvori de förekomma i utlåtandet.

Stats-Utskottet anmärker då till en början, "att det har förefallit Utskottet, som vore sjelfva anläggningen" — den nu ifrågavarande kolonien Hall — "felaktig, i det för anstalten inköpts en vida större egendom än behovet kräft." Strax derefter medgifver dock Utskottet angelägenheten af att kunna med jordbruksarbeten samt skogs- och trädgårdsskötsel sysselsätta eleverne — ehuru enligt Utskottets mening en vida mindre jordrymd för detta ändamål skulle vara tillräcklig. Jag vill visst icke bestrida, att den egendom, som af styrelsen för den förening, hvarom här är fråga, för afsedda ändamålet inköpts, i den stund, som är, och kanske ännu mer vid inrättningens början var tilltagen i för stor skala, men vill dock erinra, att man måste väl taga i öfvervägande, att förhållandena inom ganska kort tid efter inrättningens bringande till stånd skulle kunna leda derhän, att egendomens verksamhet behöfde utvidgas. Erfarenheten från utrikes orter, der dylika inrättningar under kortare eller längre tid redan varit i verksamhet, har ock visat, att det högsta antal elever, som lämpligen kunnat intagas och vårdas på en sådan anstalt, uppgått till 300. Mig vill det därför synas, som om inrättningens styrelse skulle haft för afsigt, att, om och när tillgångarne sådant medgåfve, så småningom öka elevantalet vid Hall till 300; hvilket ingalunda kan anses för stort, om man skall tänka på att i någon mån kunna tillgodose det behof, inrättningen är afsedd att fylla. Är denna min förmodan riktig, så var det också vederbörande styrelses pligt att redan från början anskaffa en så stor egendom, att den utan vidare tillökning skulle kunna för bestämda ändamålet användas. Skulle det nemligen visa sig, att egendomens areal vore otillräcklig för att nöjaktigt kunna sysselsätta der befintliga elever, blefve antagligen följden att styrelsen finge gå i författning om inköp, för utvidgande af inrättningens verksamhet, af någon angränsande egendom eller del deraf, om sådant stöde till buds; och säkert hade man under sådana förhållanden att motse en ganska dryg köpeskilling. Jag tror således, att styrelsen handlade välbetänkt, då den redan från första början anskaffade en så vidsträckt egendom, som behöfdes för anstaltens framtida utvidgande. Det är ock en känd sak, att kostnaderna för administration och skötsel af en dylik inrättning icke ökas i förhållande till stigande antal elever, utan att tvärt om en relativ minskning i kostnaderna uppstår allt efter som elevantalet växer.

Vidare anmärker Stats-Utskottet att, enligt räkenskaperna, denna stora, för 212,000 kronor inköpta egendom under senast tilländagångna redogörelseåret, 1 Juli 1881—1 Juli 1882, icke lemnat större afkastning än 3,147 kronor 10 öre. Visserligen sant! Men det förefaller mig märkvärdigt, att Utskottet härvidlag framkommit endast med uppgift för ofvan berörda redogörelseår. Det hade förmodligen icke varit svårare för Utskottet än för en ringa, enskild ledamot af Riksdagen att skaffa sig upplysning om huru inkomsterna förut gestaltat sig vid denna inrättning. Ty inrättningens styrelse afgifver hvarje år

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

berättelse öfver näst förut tilländagångna förvaltningsperiod och af senaste dylika redogörelse, daterad den 25 November 1882, kan man åtminstone erhålla en ledning för bedömande af inkomsterna under räkenskapsåret 1880—1881. Enligt denna berättelse lemnade nämnda års förvaltning af Hall en behållning af 10,013 kronor 54 öre. Som Herrarne litet hvar torde påminna sig, var det år, hvars resultat Utskottet anfört, för jordbruket ett särdeles ogynnsamt år. Det var mången jordbrukare, som då icke allenast icke hade någon afkastning af sin egendom, utan som derjemte fick vidkännas ren förlust. För öfrigt torde i och för sig sjelft en afkastning af något öfver 10,000 kronor å ett kapital af omkring 200,000 kronor ingalunda kunna anses såsom dålig, och allra minst, då man tager i betraktande att denna egendom hufvudsakligen, ja måhända utan undantag, skötes af unga gossar om tio högst tjugo år, hvilka naturligtvis måste vara temligen oerfarna i jordbruksarbeten. Mig synes derföre, att Utskottet icke tagit billig hänsyn till anstaltens syfte, då det såsom ett fel anmärkt, att egendomen icke afkastar mer än det förstnämnda mindre beloppet.

”Utskottet“, heter det vidare i utlåtandet, ”som häruti sett ett bestämdt missförhållande, har derföre ansett sig böra ifrågasätta, om icke genom försäljning eller utarrendering af någon större del af egendomen bättre jemnvigt i anstaltens ekonomiska ställning kunde beredas.“ Det är således tvenne alternativ Utskottet föreslår, på det att anstalten måtte komma i en bättre ställning. Det ena vore försäljning af en del utaf egendomen. Med den åsigt jag förut uttalat, eller att jag anser det vara nödvändigt att söka tillgodose en snar framtids mötande behof af tillräckligt jordutrymme för inrättningen, är det naturligt, att jag icke kan medgifva klokheten af Utskottets anvisning att försälja en del af egendomen. Men lika litet kan jag finna det välbetänkt att utarrendera någon del af densamma. En sådan utarrendering skulle otvivelaktigt hafva till följd, att en större eller mindre del af gossarne vid anstalten blefve använda för den utarrenderade jordens skötsel och derigenom undandrogenes den tillsyn från tjenstemannapersonalens sida, som jag anser vara det hufvudsakliga och yttersta vilkoret för framgång åt anstalten.

Vidare har det synts Utskottet ”ej vara obilligt, om anspråken på kommunernas bidrag ställes något högre, vare sig genom ökning af årsafgiftens belopp eller genom utsträckning från 3 till 5 år af den tid, för hvilken afgiften skall utgå.“ Detta är enligt mitt förmenande ett obilligt yrkande. Här vill nemligen Utskottet på kommunerna, som hittills af människokärlek åtagit sig att bispringa dessa olyckliga likar, välta en skyldighet, som bör åligga det allmänna. Det är känt, att 5 kap. 1 § strafflagen innehåller, att brottsling, som är under 15 år, icke får till straff dömas, utan skall af den, under hvars vård och lydnad han står, med aga rättas eller i allmän uppfostringsanstalt insättas, om tillgång dertill finnes. Redan ordet ”allmän“ angifver, att anstalten bör vara inrättad af offentlig myndighet eller stå under sådan myndighets kontroll. Och det vill synas, som om lagstiftaren, då detta lagbud meddelades, haft för ögonen att inom en icke så långt aflägsen tid draga försorg om inrättande af sådana allmännyttiga

anstalter, ehuru af skäl, som jag icke känner, detta ännu icke kommit att ske, oakadt 18 år förflutit, sedan den nya strafflagen börjat tillämpas. Man bör likväl icke sträcka anspråken på kommunernas välvilja allt för långt. Kommunerna hafva icke i lika mån som det allmänna direkt intresse af att motarbeta brottsliga företag och söka åstadkomma brottslingars förvandlande till goda och nyttiga medborgare. Kommunerna hafva, enligt hvad mig synes, redan gjort tillräckligt, och mera kan man icke med fog fordra af dem.

Då således efter min åsigt samtliga de skäl, Utskottet framhållit, sakna all grund, så vore det obilligt att åberopa dem uti en skrivelse i ämnet till Kongl. Maj:t. I följd af hvad jag nu anfört vågar jag vördsamt hemställa, att Kammaren, med ogillande af Utskottets motivering, behagade till svar å den nådiga framställningen allenast förklara, att Riksdagen till densamma lemnat sitt bifall.

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet Herr Statsrådet von Steijern: Äfven jag ber att få yttra några ord i anledning af de utaf Utskottet gjorda anvisningar, som förekomma i dess motivering, och till hvilka Utskottet i sjelfva klämman hänvisar.

Hvad först beträffar Utskottets hemställan, om icke genom försäljning eller utarrendering af någon större del af egendomen Hall bättre jemnvigt i anstaltens ekonomiska ställning kunde beredas, så tror jag, att det är otvifvelaktigt, att den areal, hvaraf egendomen består, är för stor, åtminstone för närvarande förhållanden, och att ur denna synpunkt inga hinder böra möta mot att utarrendera en del af egendomen. Jag tror icke, i likhet med den föregående talaren, att för en sådan utarrendering måste såsom nödvändigt vilkor fordras, att eleverna skulle biträda vid det utarrenderade jordstyckets brukande.

Hvad åter angår den åtgärd, som Utskottet derefter ifrågasatt, så synes mig den vara något betänkligare. Utskottet hemställer nemligen, om icke anspråken på kommunernas bidrag kunde ställas något högre, vare sig genom ökning af årsavgifternas belopp eller genom utsträckning från 3 till 5 år af den tid, för hvilken avgiften skall utgå. Kommunernas bidrag utgå nu med 200 kronor från Stockholms stad och 150 kronor från andra kommuner för hvarje gosse och betalas enligt regeln under 3 på hvarandra följande år. Jag tvekar icke på, att bidraget kunde sättas något högre för en eller annan större stad eller förmögnare kommun. Men redan det bidrag, som nu utgår, kännes tungt för de mindre bemedlade kommunerna. I allmänhet möter icke någon svårighet för en kommun att utackordera en vanartig gosse i orten för mindre årsavgift än 150 kronor, i synnerhet om gossen är i den åldern, att han är duglig att förrätta arbete. Jag fruktar således för, att, om bidraget höjes för mycket, kommunerna inledas i frestelse att utackordera de unga förbrytarna inom kommunerna och lemna anstalten vid Hall tom. Kommunerna riskera dervid icke så mycket. Antagligen misslyckas försöket med utackorderingen, i det att den unga brottslingen af brist på ändamålsenlig vård och tillsyn fortsätter på brottets bana. Men den, som då får taga vård om honom, blir icke kommunen utan staten. Det synes mig

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

derföre vara fara värdt att den ytterligare börda, man vill lägga på kommunerna, i många fall kommer att återfalla på staten.

Slutligen har Utskottet yttrat att, "innan genom dylika åtgärder eller genom nedbringande af förvaltningsutgifterna styrelsen lyckats åstadkomma jemnvigt mellan inkomster och utgifter, synes det ej vara skäl att ytterligare utvidga anstaltens verksamhet". Den utvidgning, hvarpå Stats-Utskottet sannolikt här syftar, är den af styrelsen för Oscar-Josefinaföreningen föreslagna, eller att tillöka elevantalet vid åkerbrukskolonien Hall från 125 till 150, såvida föreningen erhöle det statsbidrag, som erfordrades för uppförande och inredning af en ny logements- och verkstadsbyggnad. Nu är emellertid förhållandet, att styrelsen just förutsatt att genom en sådan utvidgning förhållandet mellan inkomster och utgifter skulle blifva fördelaktigare än hittills. Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas, gå inkomsterna och utgifterna vid åkerbrukskolonien Hall numera icke ihop, äfven sedan ränta och amortering på skulden blifvit betald. Det uppstår nemligen årligen en brist af 2,000 å 3,000 kronor, och det är denna brist föreningen velat utjemna genom att bringa upp antalet elever till 150. Detta skulle gå så till, att staten och kommunerna för de nytillkomna eleverna skulle lemna samma bidrag som för de nuvarande, under det att utgifterna för de förra icke skulle stiga till lika högt belopp som för de senare, enär dels lärarepersonalens aflöning och dels vissa andra utgifter icke skulle stiga i samma mån som elevantalet. Med det öfverskott, som skulle uppkomma på de nya eleverna, var det föreningens mening att fylla den brist, som uppstått vid hushållningen för de äldre. Om detta sätt att fylla den årliga bristen nu måste i enlighet med Riksdagens råd öfvergifvas, torde kolonien, för att kunna fortsätta sin verksamhet, ifrågasätta förökadt statsanslag, men dertill antager jag Riksdagen icke vara synnerligen benägen.

Efter hvad jag nu haft äran anföra, torde det vara uppenbart, att jag för min del helst skulle se, att de af Utskottet gifna anvisningarne icke måtte åtfölja den skrifvelse. Riksdagen i denna fråga kommer att aflåta till Kongl Maj:t. Jag är fullkomligt öfvertygad, att allt nyttigt och efterföljansvärdt, som finnes i dessa anvisningar, i alla hänseenden skall komma till efterföljd.

Herr Ekdahl: Då jag är bosatt i kolonien Halls omedelbara närnet och sålunda varit i tillfälle att följa koloniens utveckling, och då jag icke kan gilla de åsikter, hvarpå Stats-Utskottet grundat sitt betänkande, så anser jag mig befogad att mot detsamma framställa några anmärkningar.

Utskottet anser anläggningen felaktig, i det för anstalten inköpts en vida större egendom än behofvet kräft. Detta kan jag endast medgifva i så afseende, att inköpet gjorts alldeles för dyrt, i det för egendomen betaltes i banko hvad den i verkligheten var värd. Egendomen består, åtminstone på papperet, af 480 tunnland odlad jord; men egentligen utgör den areal, som användes under eget bruk, allenast omkring 300 tunnland. Resten är dels utarrenderad, dels består den af torplägenheter, och dels är den så vattendränkt, att den alls icke

kan användas annat än till dytag. Egendomens lämplighet för ifrågasvarande ändamål synes mig i öfrigt förträfflig och att den blifvit inköpt till för högt pris är hvad man nu icke kan hjälpa, sedan man nedlagt så stora summor på byggnader derstädes. Jag tror nog, att, såsom Statsrådet och Chefen för Justitiedepartementet sade, det kan gå an att sälja bort en del af jorden; och jag har äfven hört uppgifvas att anbud inkommit för 60 tunnland af den vattensjuka jorden jemte något skogsmark å 12,000 kr., men dessa försäljningsmedel kunna ju ej särdeles förbättra koloniens ekonomi. I afseende på egendomens afkastning har en föregående talare påpekat, att den blifvit upptagen endast efter 1881 års räkenskaper och för det missgynnande året utgjorde 3,147 kronor 10 öre; men jag vill erinra, att vid bokslutet, hvaraf ett sammandrag finnes intaget i styrelsens berättelse, står tydligt angifvet, att kolonien godtgjorts för elevernas dagsverken vid gårdsbruket med 3,874 kronor 85 öre, och tillägges detta belopp, uppgår således afkastningen till något öfver 7,000 kronor för det året. Om man nu endast tager i beräkning dessa 7,000 kronor, och anser att egendomen icke är värd mer än 140,000 kronor, hvartill den är taxerad, så blir afkastningen 5 procent, hvilket resultat för ett sådant missväxtår som 1881 väl icke kan anses så dåligt. Af revisorernas berättelse framgår äfven, att det ofördelaktiga resultatet helt och hållet måste tillskrifvas det årets så väl för växtligheten som för skörden särdeles ogynsamma väderlek, samt att skörden endast lemnat tredje å fjerde kornet; och tror jag mig kunna försäkra, att förhållandena å öfriga egendomar i orten icke varit bättre.

Utskottet anser, att anspråken på kommunernas bidrag för eleverna böra ställas något högre. Jag får med anledning häraf erinra, att afgiften från Stockholms stad redan blifvit höjd till 200 kronor för hvarje elev, men är öfvertygad, att höjning i öfrigt af afgiften icke skulle vara välbetänkt, och bestyrker denna min åsigt med en af en ärad ledamot af Stats-Utskottet afgifven förklaring, att derest afgiften höjdes, skulle ej några elever ditsändas från landsbygden.

Utskottet vill vidare, att förvaltningsutgifterna nedbringas. Jag erinrar då, att enligt 1879 års riksdagsprotokoll kostnaden för hvarje elev vid Hall under förutgångna året utgjort 390 kronor 33 öre, men enligt bokslutet för 1882 utgjorde den endast 333 kronor 76 öre, hvarnär den nedbringats med omkring 60 kronor. Då man af samma riksdags protokoll erfar, att vid en annan inrättning, som då var på tal, nemligen Norrgården, kostnaden för 1878 utgjorde 331 kronor 26 öre samt den för 1881 lärar derstädes utgjort 332 kronor 15 öre, så tyckes kostnaden för eleverna vid Hall nu utgå med ungefär samma belopp som vid Norrgården.

I afseende på befattningsinnehafvarnes vid Hall löneförmåner torde ej heller någon nedsättning, utöfver hvad som för vissa af dem redan skett, kunna låta sig göra; de äro nemligen för sina ansträngande och maktpåliggande befattningar så svagt aflönade, att en förhöjning åt dem snarare vore behöflig. Och då kolonien i alla afseenden skötes på ett mycket ekonomiskt sätt, synes mig det icke vara möjligt att ytterligare nedbringa förvaltningsutgifterna.

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)

Vidare hyser Utskottet den åsigten att kolonien i främsta rummet skulle vara till fördel för närmast kringliggande orter, men kan jag ej förstå hvaruti den fördelen skulle bestå, ty de närmast kolonien liggande orterna ha icke skickat dit en enda elev; från Södertelje, närmaste staden, icke en enda, icke heller från Södertörn eller deromkring belägna trakter af Södermanland. Af en uppgift, jag erhållit af föreståndaren, visar det sig, att de provinser, som ligga närmast, icke ditsändt på långt när så många som andra provinser. Sålunda hafva kommit från Stockholms län 7 elever, från Södermanlands 6, från Upsala 25, från Vermlands 8, från Kopparbergs 10 o. s. v. Det visar sig således, att det icke är de närmaste orterna, som skickat dit de fleste.

Slutligen säger Utskottet, att staten ej torde böra undandraga sig att i den mån lemna bidrag till anstaltens uppehållande, att densamma icke nu må nödgas upphöra; hvadan Utskottet ansett sig böra tillstyrka, att Riksdagen må, jemte framhållande af hvad sålunda anförts, på det sätt bifalla den Kongl. propositionen, att ett extra anslag af 15,000 kronor anvisas för år 1884. Dessa ord "icke *nu* må nödgas upphöra" synas angifva en tanke hos Utskottet som icke kan inverka hugnande på anstaltens utveckling och hvaraf skulle kunna följä, att den såge sig försatt i nödvändigheten att upphöra. Då jag dock vill hoppas, att föreningen må kunna fortsätta sin välsignelsebringande verksamhet, så har jag icke kunnat finna mig i Utskottets efter min tanke origtiga motivering, som lagts till grund för dess hemställan, hvadan jag föreslår, att Kammaren måtte besluta att förena sig med de reservanter, som inom Stats-Utskottet yrkat, att orden i klämman "jemte framhållande af hvad här ofvan anförts" måtte utgå.

Herr Sven Nilsson: Såsom Kammaren torde finna, har Stats-Utskottet icke haft något att anmärka mot det syfte, hvori denna inrättning verkar; det har endast varit vid dess förvaltning Utskottet trott att något vore att åtgöra för att få debet och kredit att gå ihop, så att kolonien för framtiden kunde slippa ytterligare anlita staten om allt för stort understöd.

Den förste ärade talaren gick ut från den åsigt, att denna anstalt icke vore för stor, och att styrelsen handlat klokt i att redan från början köpa en stor egendom, genom hvilken åtgärd anstalten kunde i en framtid betydligt utvidgas. Stats-Utskottet har deremot varit af den åsigt, att en så stor inrättning — hvaraf den nämnde talaren trodde så lyckliga resultat komma att härflyta — icke skulle medföra så stor nytta eller blifva ändamålsenlig. Lämpligare skulle det då, enligt Utskottets mening hafva varit, om i stället flera smärre inrättningar kommit till stånd, ty med dessa små inrättningar skulle man kommit till lyckligare resultat och således kunnat verka mera godt än som en enda stor sådan anstalt kan verka, icke allenast därför att dessa smärre anstalter då blefve förlagda i de olika delarna af landet, utan äfven af den anledningen att det torde vara ett temligen känt faktum, att, när man på samma plats samlar många vanartiga ynglingar, det icke kan vara särdeles lätt att öfver dem hålla

sådan ordning att de med någon större framgång kunna bildas i den riktning, som är nödvändig för att af dem kunna få ordentliga och nyttiga medborgare i samhället. Det har äfven visat sig, att i de mindre anstalter som i vårt land redan finnes det kan gå för sig att att af sådana olycklige, hvars uppfostran här är i fråga, kunna utbildta fullt ut lika goda medborgare som vid kolonien Hall egt rum. Vid bedömandet af den storlek, till hvilken sådana anstalter böra i vårt land inrättas, tror jag således att man icke bör i detta hänseende taga exempel från andra land, utan torde man göra bäst i att i främsta rummet se på de exempel vi redan ega från vårt eget. Det är visserligen sant, att i vårt land för närvarande icke finnes någon annan dylik inrättning, som är skyldig att, likasom den vid Hall, mottaga unga brottslingar, hvilka hemfallit under föreskriften i 5 kap. 1 § Strafflagen; men lika visst som det är att sådana på brottets bana hänfallna ynglingar, oaktadt ingen bestämd skyldighet fins att emottaga dem, detta likväl skett från den ort, der inrättningen finnes, lika säkert är det, att om de mindre förbättringsanstalter, som redan finnas, hade utsigt att kunna bereda sig bidrag af statsmedel, det icke skulle dröja länge, innan äfven de sattes i tillfälle att till vård mottaga sådana unga brottslingar äfven från andra orter, ty dertill erfordras endast en förändring i deras reglementen.

Man har jemväl förhållit Stats-Utskottet att det icke haft skäl till anmärkning emot förvaltningen vid kolonien. Men om man jemför uppgifterna i den kongl. propositionen med hvad som förekommer i den berättelse angående Halls förvaltning under sista året, som styrelsen låtit utdela, så visar det sig, att kostnaden för hvarje å kolonien intaget barn i medeltal under de tre sista åren utgjort 345 kronor; och denna kostnad hoppas man, enligt hvad af Kongl. Maj:ts proposition framgår, kunna för framtiden i någon mån nedbringa. Men om man räknar ihop hvad kolonien för hvar och en af sina elever uppbär, så finnes det, att staten betalar för hvar och en 50 öre om dagen, hvilket för 365 dagar gör 182 kronor 50 öre för hvarje barn. Vidare betalas af kommunerna för dem, som tillhöra Stockholms stad, 200 kronor, och för dem, som tillhöra andra kommuner, 150 kronor om året. Nu lär emellertid förhållandet vara, att af samtliga å anstalten intagna elever ungefär halfva antalet tillhör Stockholms stad, och det bidrag, som styrelsen från kommunerna uppbär, kan sålunda i medeltal beräknas till 175 kronor, hvilket, sammanräknadt med hvad staten betalar, 182 kronor 50 öre, gör 357 kronor 50 öre, eller 12 kronor 50 öre mera än hvad hvarje barn kostar i underhåll. Häremot kan visserligen den anmärkningen göras, att dessa kommunernas bidrag utgå i allmänhet allenast under de tre första åren af elevens vistelse vid kolonien; men å andra sidan lär väl kunna få antagas, att, när eleven vistats der i tre år, hans arbetsförmåga skall hafva vunnit den utveckling, att han kan göra så pass mycket skäl för sitt underhåll, att något bidrag från kommunernas sida icke vidare blir behöfligt. Häraf framgår, att kolonien redan har större understöd, än den behöfver för sin verksamhet.

Vidare finner man, att styrelsens tillgångar från början utgjorde

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

*Angående
understödet åt
kolonien vid
Hall.*
(Forts)

308,000 kronor, och då egendomen Hall med inventarier kostade 212,000 kronor, förefans sålunda ett öfverskott af 96,000 kronor, hvilket kunde användas till egendomens inrättande för sitt särskilda ändamål genom uppförande af behöfliga byggnader och mera dylikt. Nu skulle man väl kunnat föreställa sig att ett så betydligt belopp som 96,000 kronor skulle för detta ändamål varit tillräckligt; men nej, styrelsen har derutöfver satt inrättningen i skuld för 140,000 kronor. Jag hemställer, om detta är en hushållning, med hvilken man kan vara belåten; för min del tror jag det icke, utan anser, att man borde hafva kunnat hushålla något bättre, särdeles, sedan de enskilda bidragen upphört, man då icke hade något annat att tillgripa än anlita staten om hjälp.

Af styrelsens berättelse finner man vidare, att kostnaden för sjelfva kolonien år 1881 uppgått till 45,890 kronor 22 öre, af den Kongl. propositionen erfar man att elevernas antal vid kolonien utgjort 125; om man alltså beräknar 50 öre per dag för hvarje barn, utgör statens bidrag 22,812 kronor 50 öre af fångelsernas besparingsmedel. Staten har sålunda bestridit nära hälften af hela kostnaden för kolonien, och jag hemställer, om det kan anses lämpligt att af staten fordra ännu högre bidrag. För min del anser jag det icke vara för mycket begärdt, om kommunerna i den ort, der anstalten fins, eller derifrån ynglingar emottagas, underkastade sig att betala den andra hälften. Emellertid har nu Utskottet tillstyrkt ett ytterligare anslag af 15,000 kronor, så att statens bidrag kommer att uppgå till inalles 37,812 kronor 50 öre årligt understöd, som väl obestriddligen är allt för stort. De vilkor Utskottet i motiveringen föreslagit, anser jag således vara väl berättigade och äro naturligtvis afsedda att förekomma icke allenast ytterligare statsbidrag, utan jemväl att omintetgöra de framställningar, som af styrelsen gjorts om ytterligare anslag af 40,000 kronor till koloniens utvidgning, då Utskottet för sin del icke ansett sådant vara lämpligt; och har Utskottet velat uttala detta, på det regeringen icke måtte biträda detta förslag. I styrelsens berättelse förekommer äfven ett yttrande derom, att styrelsen är betänkt på att af en särskild del af egendomen göra en kolonien underlydande farm, och der uppföra särskilda byggnader, för hvilket ändamål anslag af staten antagligen äfven skulle äskas; äfven detta har Utskottet ansett sig böra förekomma, då Utskottet ansett lämpligare att sälja eller bortarrendera en del af egendomen. Det har visserligen varit hugnande att från statsrådsbanken höra, att en del af motiveringen, äfven om den icke inginge i Riksdagens beslut, ändock skulle vinna beaktande, men jag tror det dock vara bättre, att den får stå qvar, så att regeringen har ett bestämdt uttalande från Riksdagens sida att stödja sig vid.

Här har äfven gjorts åtskilliga anmärkningar emot Utskottets motivering, då Utskottet endast omnämnt den afkastning, som egendomen lemnat under räkenskapsåret 1 Juli 1881—1 Juli 1882 och som icke utgjort mera än 3,147 kronor 10 öre, och den förste talaren bad Utskottet se efter, hvartill det nästföregående årets inkomster belöpt sig. Detta har Utskottet nog tagit reda på, men ansåg sig icke

behöfva åberopa andra uppgifter, än dem, som styrelsen för inrättningen lemnat uti sin senast afgifna årsberättelse. Den nästföregående talaren gjorde samma anmärkning, och tillade derjemte, att elevernas dagsverken vid gårdsbruket blifvit bland inkomsterna upptagna så högt som ett sammanlagdt värde af 3,874 kronor 85 öre. Jag ber deremot få anmärka, att de uppgifter om egendomens behållna inkomster, som finnas uti ifrågavarande berättelse, om man än skall lägga föregående års behållning till grund, i alla händelser icke lemna ett särdeles godt resultat. Elevernas dagsverken vid det egentliga gårdsbruket äro nemligen upptagna till ett antal af 10,958 med ett värde af endast 1,769 kronor 45 öre. Detta gör endast omkring 16 öre för hvarje elevs arbete per dag, oaktadt han icke åtnjutit föda, kläder och husrum från gårdsbruket, utan allt detta har bekostats från sjelfva kolonien och då nu elevernas öfrige dagsverken, såsom till torrtågter, skogsarbeten, tegelbruket, kreatursskötseln m. m., blifvit beräknade ungefär till samma värde, en beräkning som uppenbarligen torde vara alltför låg, isynnerhet hvad de äldre elevernas dagsverken vidkommer, och då en riktigare värdering af de nämnda dagsverkerna antagligen skulle komma att öka utgiftssumman ganska betydligt, blefve ju följden den, att den verkliga inkomsten af egendomen blefve nära nog ingen, och ifrågasättas kan, om ens någon behållning uppstått under de föregående åren, hvaremot en gifven förlust under det sista året uppkommit af jordbruket.

Af hvad jag haft äran anföra, anser jag det vara klart ådaga-lagdt, att en fullständig utredning af förvaltningen vid kolonien Hall bör göras, synnerligast hvad beträffar jordbruket, innan staten beviljar ytterligare medel till densamma, så vacker i sin verksamhet den än må vara. Mig synes, som om man borde söka ställa så till, att denna inrättning kunde bära sig utan att behöfva anlita statens hjälp. Alla öfriga dylika inrättningar, som inom landet finnas, kunna uppehållas och verka utan statshjälp. Inom Utskottet fick man till och med den upplysning, att en mindre anstalt af dylikt slag som denna redan finnes, der för eleverna icke betalas mer än 75 kronor om året — således icke fullt en fjerdedel af det bidrag, som ifrågavarande inrättning sammanlagdt från stat och kommun åtnjuter för hvarje elev — och att denna anstalt likväl bär sig mycket bra. Förvaltningen vid den nu ifrågavarande kolonien synes följaktligen vara felaktig, och böra rättas.

Jag anhåller för min del om bifall till Utskottets förslag oförändradt.

Herr Lyttkens: Den förste talaren i ämnet yttrade något, för hvilket jag ber att få till honom hembära min tacksamhet. Det är verkligen sällsynt att finna en stadsrepresentant uttala sig med så mycken sakkännedom om jordbrukarne och den vinst, de skörda af sina egendomar, som han gjorde. Han yttrade nemligen, att om den ifrågavarande egendomen, efter att under ett föregående särdeles godt år hafva lemnat en afkastning af i rundt tal 10,000 kronor, det vill säga knappt 5 procent å värdet, den under det i Utskottets betän-

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

kande angifva året icke afkastat mera än 3,147 kronor 10 öre, detta dock borde betraktas såsom ett ganska vackert resultat under ett år, då jordbruket i allmänhet lemnade ingen behållning, utan tvärtom på många ställen ren förlust. Jag skulle önska att våra taxeringskommittéer och Bevillnings-Utskott hade samma kännedom om jordbruket inom vårt land, i hvilket fall det ständiga skriket om, att jordbrukarne äro för lågt taxerade, och att de böra utgöra högre bevilling, nog komme att taga en annan riktning. Ty det är fullkomligt med verkliga förhållandet öfverensstämmande, att jordbruket arbetar just under sådana förhållanden, som den ärade talaren så sant och riktigt skildrade, och att om flera års medelafkastning lägges till grund för beräkning af jordens värde, det skulle visa sig att taxeringsvärdena åtminstone i södra Sverige äro snarare för höga än för låga. Detta har jag emellertid velat yttra endast i förbigående, och för att få fram-bära min tacksamhet för detta erkännande, så sällsynt från en stadsrepresentant.

Hvad sjelfva saken eller det begärda understödet åt kolonien vid Hall beträffar, så får jag förklara, att jag alls icke vill vara med om att förvandla denna koloni till en statsinrättning, som skulle komma att lefva hufvudsakligen af bidrag från staten. Ty, med fullt erkännande af det goda och rigtiga i denna inrättnings syfte, anser jag dock, att den, i likhet med alla andra dylika inrättningar inom landet bör upprätthållas af den enskilda välgörenheten och den kristliga kärleken. Jag är nemligen för min del öfvertygad om, att, derest den-samma blefve en statens inrättning, den dels icke komme att verka så som den bör, och dels aldrig skulle upphöra med att framkomma med ökade anspråk på nya anslag, men att, om den endast har den enskilda välgörenheten att bero utaf, det blir lättare för den enskilde gifvaren, än det skulle blifva för staten, att tillse och öfvervaka, huru med de gifna medlen hushållas. Det oaktadt vill jag gerna vara med om att det anslag för en gång beviljas, som här är föreslaget, likväl endast med den motivering, som Utskottet tillstyrkt, och som jag anser vara fullt riktig. Jag har sjelf någon liten erfarenhet uti dylika saker, derigenom att jag varit med om inrättande af en anstalt för dessa samhällets olycksbarn. Jag gjorde mig dervid mödan att från såväl inom som utom landet befintliga inrättningar af dylikt slag skaffa mig upplysningar om hvad erfarenheten i åtskilliga afseenden gifvit vid handen, och har man allmänt varit af den åsigt, att ett för stort åkerbruk för ynglingar, hvarom här är fråga, icke är lämpligt, och detta af flera skäl. Ett af dem är, att åkerbruksarbetet i allmänhet är en mycket tung sysselsättning, för hvilken de svaga krafter, dessa barn och ynglingar ega, icke äro tillräckliga, och att de ej snart nog kunna se resultatet af det utförda arbetet. Detta gör, att de blifva dels öfveransträngda, dels ohägade för arbete och slutligen rymma från kolonien. Blifva de deremot sysselsatta med handverk, så blir förhållandet ett helt annat. Då kunna de nästan ögonblickligen se frukten af sitt arbete, hafva resultatet deraf för ögonen. Detta ger arbetslust. Vid åkerbruk deremot visar sig resultatet af arbetet först i framtiden, och det gör att intresset för arbetet

spårlöst försvinner för sådane ynglingar, som dessa, när de dermed sysselsättas. Af denna anledning synes det mig vara fullkomligt riktigt af Stats-Utskottet att påyrka det jordegendomen skall minskas. Det är nemligen alldeles för mycket att hafva en areal af i det närmaste 4 tunnland öppen jord per hvarje vid kolonien intaget barn. Och hvad beträffar den här uttalade åsigten, att den nuvarande jordarealen borde bibehållas, emedan man hade förhoppning om att elevernas antal så småningom skulle ökas, så får jag säga att jag hyser en alldeles *motsatt* förhoppning, eller att den genom vårt förbättrade folkskoleväsen stigande upplysningen skall verka derhän, att antalet af dessa olycksbarn blifver mindre. Och så länge det icke visat sig vara af *behofvet* påkalladt att vid kolonien bereda plats för ett större antal elever, synes det mig vara rättast att af jordegendomen utarrendera så mycket som möjligt, på det att barnen icke nästan uteslutande måtte sysselsättas med detta tunga, för deras krafter allt för styfva arbete.

Det vore mycket att säga i denna fråga, men som ingen yrkat afslag å Utskottets hemställan att bevilja de af Kongl. Maj:t för kolonien äskade medel och jag icke heller ämnar framställa något sådant yrkande, så vill jag icke längre upptaga Kammarrens tid, utan ber endast att till sist få framhålla, hvad så många skäligen framhållit, nemligen att verkliga förhållandet är att hushållningen och anordningarne inom inrättningen icke äro sådane som de borde vara. En egendom med en så stor jordareal som denna kan naturligtvis icke skötas ensamt af eleverna, utan måste der äfven finnas legda tjänare, och förhållandet mellan desse och barnen blir nästan alltid, att medtjänarne blifva de värste tyranner mot dessa olycksbarn och derigenom framkalla de största svårigheter för de personer, som hafva insendet öfver barnen. Nej; man bör icke behålla stort mera af jordegendom än ett större trädgårdsområde, der barnen kunna sysselsättas med ett lättare jordbruksarbete, hvarförutom de böra egna sig åt handarbete, slöjd och dylikt.

Allt detta framgår af Stats-Utskottets förslag i dess helhet, hvarföre jag yrkar bifall till samma förslag, men får dervid tillägga att denna inrättning bör så väl som andra dylika inom landet kunna existera utan statsanslag.

Herr Wallenius: Jag vill för ingen del motsätta mig beviljandet af de 15,000 kronor, som Stats-Utskottet tillstyrkt Riksdagen att lemna såsom understöd åt kolonien vid Hall, men jag vill vara med om beviljandet af detta anslag endast på det vilkor, att de af Stats-Utskottet emot koloniens förvaltning framställda anmärkningar framhållas i Riksdagens skrifvelse i ämnet.

Här har blifvit sagdt af en talare på stockholmsbänken, att koloniens jordareal tilltagits så stor som skett, för att man i mån af behof skulle kunna utvidga inrättningen och slutligen der upptaga ända till 300 elever. Detta yttrande går i en rigtning, som jag för min del icke kan godkänna. Ty jag är viss derom, att om så många brottsliga minderåringar sammanföras på ett ställe, så skall det blifva

Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)

yterst svårt att sköta dem på det sätt, som tarivas för att kunna göra dem till goda medborgare för framtiden. Och det är på grund häraf som jag gillar Stats-Utskottets Utlåtande, deri det påyrkas att större delen af jordegendomen skall försäljas och endast en ringa del deraf bibehållas för jordbruksändamål på det att anstalten icke måtte växa ut till för stora dimensioner och förfela sitt ändamål.

Herr Statsrådet och chefen för Justitiedepartementet uttalade bekymmer för att kolonien vid Hall skulle få stå öde, om afgifterna från kommunerna höjdes. Ett sådant förhållande vore för mig icke något bekymmer utan tvärt om en glädje. Jag är nemligen viss på att om dessa olycksbarn inackorderas i goda familjer, der arbetssamhet och flit herska, så skulle de mycket lättare föras in på den goda vägen, än om de insättas i en sådan straffanstalt som den, hvarom nu är fråga. Och i familjerna skulle dessa olycksbarn äfven få en bättre vård än i anstalten samt dessutom undgå att påsättas en stämpel, som gör dem till brottslingar för framtiden, hvilket blir fallet, om de intagas i sådana här straffanstalter. Detta har med rätta anmärkts. Och för min del vill jag derföre, att kolonien vid Hall och dermed jemförliga inrättningar så litet som möjligt användas för detta ändamål; ty det är visst, att enskilda personer kunna göra mycket bättre medborgare af barn, som beträdt brottets bana, än kolonien vid Hall. Man bör nemligen med mycken varsamhet och om-tanka handskas med dessa unga olycksbarn.

Det är med dessa uttalanden och under förhoppning, att kolonien vid Hall aldrig måtte blifva överbefolkad, som jag vill godkänna Stats-Utskottets motivering.

Herr Wedberg: Det är en gång så, att vid hvarje menskligt företag misstag kunna begås på mera än ett sätt, således äfven derigenom, att de personer, som stå i spetsen för detsamma, skynda att måhända i otid, det vill säga innan tillräckligt kapital fins, sätta det i gång. Så har förhållandet varit med kolonien vid Hall. Den person, som närmast stått i spetsen för densamma, och som, såsom vi alla känna, är en varm vän af allt, som rör de fallnes återupprättande, trodde, att den stora välgörenhet och offervillighet, som lades i dagen, då dessa betydliga tillgångar samlades, skulle fortfara för all framtid. Men förhållandet blef icke sådant. I allmänhet är det ju också så, att, så länge entusiasmen varar, fortfar offervilligheten; men när en gång entusiasmen faller, faller också offervilligheten.

Jag nämnde, att i afseende å inrättandet af ifrågavarande förbättringsanstalt misstag blifvit begångna. Särskildt vet jag att man för egendomen betalt ett alltför högt pris. Men man får i allmänhet betala lärpenningar, och förhållandet är så äfven här. Kolonien har en skuld, som, under förutsättning att förhållandena blifva oförändrade, vid innevarande års slut lärer uppgå till 140,000 kronor eller till ett belopp, svarande mot hela egendomens värde. Om koloniens vara eller icke-vara är det således som frågan nu gäller, och jag tror icke, att någon kan hysa den åsigten, att anstaltens verksamhet bör upphöra och hvad som insamlats genom den enskilda barmhertigheten

kastas bort. Mig synes det, som om man bör ställa så till, att Riksdagen betalar koloniens skuld och sätter densamma på goda fötter; först sedan detta är gjordt, kan och bör man meddela de föreskrifter, som man anser erforderliga. Genom att på förhand föreskrifva villkor omöjliggör man förverkligandet af detta företag, sådant man tänkt sig detsamma, eller att gifva inrättningen den utvidgning, som äfven jag anser vara lämplig. I utlandet finnas dylika inrättningar, der elevantalet är minst 300 stycken, under det att antalet elever vid ifrågavarande skulle ökas endast till 150 stycken. Säsom ledamot af fattigvårdsnämnden härstädes har jag kommit till insigt om, att kolonien i fråga är af mycken stor vigt och med fullt skäl kan kallas ett statsändamål, samt att det vore att beklaga, om den komme att upphöra med sin verksamhet. Man må gerna säga, att det skulle vara mycket bättre, att barnen inackorderades i goda familjer; men faktum är, att de goda familjerna icke vilja taga emot barn, som äro varnartiga eller, såsom här, till och med brottsliga.

På samma gång som föreliggande fråga är en barmhertighets-sak, så är den äfven vigtig ur nationalekonomisk synpunkt; ty om denna anstalt icke funnes, så skulle återfall på brottets bana oftare inträffa.

För min del litar jag fullkomligt på att, såsom Herr Justitieministern sade, regeringen, äfven om de af Utskottet lemnade anvisningarne icke inrymmas i Riksdagens skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, ändå skall taga i betraktande hvad af dem kan vara nyttigt och godt. I följd häraf och då jag för min del önskar, att Kammaren måtte lemna regeringen fria händer, yrkar jag bifall till Utskottets förslag med borttagande af den derför begagnade motivering.

Herr Danielson: Jag skall till en början bedja att få instämma med Herr Lyttkens i det varma tack, han frambar till den värde stadsrepresentanten, som lemnade en sann skildring af jordbrukets mindre lyckliga ställning. För min del skulle jag äfven önska, att vederbörande ville minnas detta och vid ett eller annat tillfälle fästa tillbörligt afseende derå och särskildt då vi snart hafva att behandla frågan om högre bevillning för jordbruk.

Jag begärde ordet också med anledning af den motivering, som i Kongl. Maj:ts proposition blifvit använd till stöd för den deri gjorda framställning. Det står nemligen i stadsrådsprotokollet, sid. 16, att, såsom vi äfven under hand hört uppgifvas, Kongl. Maj:t medgifvit, att ur fängelsernas besparingskassor finge utgå ett bidrag af 50 öre dagligen för hvarje barn till ett antal af högst 150, som på grund af domstols beslut eller på polis- eller kommunalmyndighets anmälan blefve till vård och uppfostran vid anstalten intaget. Det är första gången detta medgifvande framkommer offentligen i en regeringshandling; och jag vill nu nämna, att äfven om Riksdagen bifaller Kongl. Maj:ts förslag i den form Utskottet gifvit detsamma, det icke skall anse att Kongl. Maj:t derigenom erhållit rätt att fortfarande utanordna medel från dessa besparingskassor. För mig synes detta förfarande,

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.*
(Forts.)

att från sagda kassor utanordna medel, icke vara fullkomligt riktigt, då, såsom Herr Justitieministern jemväl yttrar, kassorna hufvudsakligen äro afsedda att bereda stöd åt de ur fängelset frigifna, särdeles yngre förbrytare. Jag tror för min del ej, att dessa kassor äro afsedda endast för yngre förbrytare, utan för förbrytare i allmänhet, hvilka lemna fängelserna, ty de hafva tillkommit genom fångarnes arbetsförtjenst och äro afsedda att, när dessa frigifvas, lemna dem något understöd, så att dessa stackare icke genast må falla kommunen till last, då de å nyo få taga de första stegen på friheten sstråt. Men om dessa kassors tillgångar få, såsom här är antydt, dragas till andra för dess hufvudsakliga syfte främmande ändamål, torde icke mycket af dem blifva kvar; och det torde måhända därför vara Riksdagens pligt att tillse, att dessa kassor icke dragas från sitt egentliga ändamål. Då jag således icke kan inse, att detta förfaringssätt, som här förut omnämnts, är fullt riktigt, har jag velat inlägga en gensaga deremot.

Hvad vidare beträffar de af Stats-Utskottet anförda skäl, så anser jag desamma fullt befogade. Den siste talaren yttrade, att det icke vore nödvändigt att, på sätt Utskottet gjort, vid anslagets beviljande föreskrifva några vilkor. Jag deremot anser detta vara alldeles nödvändigt, då man första gången begär ett så beskaffadt allmänt understöd som detta. Ty gör man då ingen anmärkning, föreskrifver man då inga vilkor, så blir följden naturligtvis den, att styrelsen kommer att fortgå på samma misshushållningsväg som hittills, och då kan man ingenting säga, ty man har förut ingenting sagt; styrelsen har fått pengar, och då gör den på samma sätt som förut och vidblifver sin hushållning på enahanda vis som skett. Det är en ganska märklig företeelse, att en så stor egendom, som har understöd dels af elevernas årsbidrag, dels af utanordning från fängelsernas besparingskassor — jag har beräknat detta årliga understöd till omkring 30,000 kronor — och som dessutom gifver en ganska stor afkastning, ej kan bära sig bättre, utan har råkat i sådan skuld, att den nödgas komma och begära bidrag från staten. Jag är således af den åsigten, att de vilkor, som Stats-Utskottet här föreslagit, äro fullt befogade, och ledsamt vore, om denna Kammare skulle finna skäl att förminska den kraft, som ligger i Utskottets förslag. Jag vill därför bedja att få yrka bifall till detta förslag i oförändradt skick och tror, att det är alldeles nödvändigt, att Riksdagen uttalar sina betänkligheter mot den anordning och den hushållning, som nu förefinnes vid denna anstalt. Jag tror det ej heller vara skäl i att utvidga anstalten, utan anser, liksom en annan talare, att det vore mera lyckligt, om den kunde inskränkas.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Statsrådet von Steijern: Med anledning af den siste talarens yttrande om användande af besparingskassornas medel ville jag meddela, att dessa kassor äro bildade af en del af den arbetsförtjenst, som tillkommer straffångarne vid cellfängelserna, i det nemligen en del tillfaller fångarne, en del fängelsedirektörerne för den om-

sorg och kostnad, de få vidkännas vid anskaffande af arbete åt fångarne, verktyg med mera dylikt samt slutligen en del — omkring sjuendedelen — lemnas till fångelsernas besparingskassor. Öfver denna del har Kongl. Maj:t hittills alltid ensam disponerat. Dessa kassor användas i främsta rummet till arbetspremier åt fångar, som arbeta för fångvärdens räkning samt till belöning och uppmuntran åt sådana fångar, som frigifvas med vitsord och utmärkt godt förhållande, men ock till andra ändamål, som anses lända till fångarnes i fångelset fördel. Beträffande dessa medel yttra sig 1879 års statsrevisorer i sin berättelse till Riksdagen sålunda: "Enär besparingskassornas behållningar alltjemt tillväxt, torde deraf kunna dragas den slutsats, att betydligare medel till dessa kassor inflyta än som erfordras till de utgifter, hvilka ursprungligen afsetts att med dessa kassors tillgångar bestridas, eller understöd åt frigifna fångar. Revisorerna föreställa sig, att dessa medel skäligen böra, i den mån de icke äro för ofvannämnda utgifter behöfliga, användas till likartade ändamål, såsom anordnande af tillflyktsort och arbete för fångar vid frigifningen, understöd och bidrag till stiftelser och inrättningar med enahanda syfte, t. ex. Oscar-Josefina-föreningen, Patronageföreningar m. fl., eller i allmänhet till betäckande af utgifter, som stå i samband med en väl ordnad fångvärd." Det är således Riksdagens revisorer sjelfve som anvisat Kongl. Maj:t den utvägen att använda, hvad af dessa kassor icke behöfves för frigifna fångar till det ändamål, hvarom nu är fråga.

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

Herr C. A. Larsson: Det kan väl ingen bestrida, att styrelsen öfver denna anstalt visat en exempellös skicklighet i att misshushålla med det allmännas medel, då man ser, att en egendom på 480 tunnland plus allt det, som ej är öppen åker, icke kan försörja 125 vanartiga ynglingar, som äro arbetsföra nästan allesammans — en egendom, der det dessutom inrättats verkstäder af nästan alla möjliga slag — för skraddare, skomakare, smeder, snickare o. s. v., der de ynglingar få gå i lära och göra nytta, hvilka ej kunna köra i åkern eller arbeta på fältet. Man kan väl icke beräkna skörden till mindre än 5 tunnor på tunnlandet, hvilket på 480 tunnland gör 2,400 tunnor, och detta skulle ej räcka till brödföda både åt ynglingarne och tjänstemannapersonalen! Enligt mitt förmenande bör deraf kunna säljas en massa spanmål, hvarjemte kreatur kunna födas, så att anstalten bör hafva tillräckligt med både mjölk och smör. Vidare skördas der 1,900 tunnor potates, hvaraf pojkarne ej kunna äta upp hälften, och slutligen tillkommer från fångelsernas besparingskassor 50 öre om dagen för hvarje pojke, hvilket gör 180 kronor om året, och det måtte väl räcka att köpa sofvel för. Då de dessutom sjelfva göra sina kläder, sy sina skor och uträtta nästan allt hvad andra menniskor behöfva betala för, så är det ju endast sjelfva klädet, som behöfver köpas, och det skulle man icke kunna göra på en sådan inkomst, utan att stora summor skola gå åt bredvid! Skall man låta en sådan förvaltning fortgå? Jag kan icke finna någon annan förklaringsgrund till anstaltens dåliga ställning, än att den är öfverhopad med för många tjänstemän, hvilka bära upp mycket pengar i stora löner,

Angående
understödd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)

ty jag kan ej förstå, hvart man gör af dem eljest, så vida icke skörden får stå ute och förfaras. Det är derföre bäst att stämma i bänken, innan det kommer i ån med anslag sådana som detta. Ty få vederbörande bara en gång handpenningar under ett år, kan man nästan vara öfvertygad om, att de icke glömma bort staten de följande åren, och att pretentionerna växa år för år. Inom Utskottet var jag böjd att rösta för rent afslag, men jag fick ej så många med mig, att jag ansåg det löna mödan att reservera mig, men här i Kammarren tager jag mig frihet yrka afslag å hela saken.

Herr Danielson: Jag vill endast bedja att med några ord få besvara Herr Justitieministerns yttrande. Det var mig icke obekant, på hvad sätt dessa kassor kommit till stånd, ej heller var jag okunnig om det uttalande, statsrevisorerna haft, men jag är oviss, hvarföre revisorerna just omnämnt kolonien vid Hall. Den saken har jag ej fått riktigt klar för mig. Emellertid har denna angelägenhet aldrig varit föremål för Riksdagens öfverläggning, och jag vill äfven erinra mig, att de bestämmelser, som ligga till grund för förvaltningen af dessa kassor, äro vida äldre än det af revisorerna gjorda uttalandet och hvilket uttalande icke varit föremål för Riksdagens behandling eller kunna tillmätas någon betydelse såsom Riksdagens mening. För öfrigt äro ju fångvårdsmedlen statsmedel, och då torde äfven Riksdagen böra hafva något att yttra i afseende på användandet af dessa besparingskassor, hvilka hafva tillkommit på grund af direkta statsmedel.

Herr Granlund: Här hafva fälts ganska skarpa yttranden mot direktionen, som förvaltar koloniens vid Hall angelägenheter. Jag tror dock, att detta icke är så fullkomligt rätt, då vi ju veta, att de, som egentligen släppt till medlen, äro enskilda personer, som frivilligt lemnat dem. Det är möjligt, att en del af de personer, som först hade hand om saken, icke hade tillräcklig erfarenhet af egendomsköp och derför betalte egendomen för högt, likasom ock jag tror egendomen icke vara för ändamålet fullt lämplig. Jag tror nemligen, att kolonien bort läggas längre från hufvudstaden, och att jordens beskaffenhet borde vara annorlunda än den är, men icke skola vi derför klandra ändamålet. Här har klandrats äfven den omständigheten, att ur fångelsernas besparingskassa fått utgå ett bidrag af 50 öre dagligen för hvarje barn, och man har dervid framhållit, att dessa kassor borde komma frigifna fångar till godo. • Men, mine Herrar, är det icke lika ändamålsenligt att använda dessa medel för unga brottslingar, som första gången begått ett brott och derigenom förekomma, att dessa ynglingar behöfva intagas i fångelserna? Jag tror åtminstone för min del, att, om man kan förekomma, att fångelserna öfverbefolkas, så är det bättre än att hjälpa fångarne, när de lösgifvas. Ty säga hvad man vill om ifrågavarande filantropiska stråfvanden, så är dock hufvudändamålet för dessa att söka förekomma unga brottslingars fortgång på en väg, som leder till fångelserna. I vår svenska lag finnes ju ock ett stadgande att brottslingar, som icke uppnått 15 års ålder,

skola insättas i allmän uppfostringsanstalt, men vi ega ju ingen sådan. Då är det väl icke för mycket, att svenska staten bidrager till en sådan anstalts upprätthållande.

Jag är fullt öfvertygad om, att många kommuner hysa inom sig sådana vanartiga ynglingar, om hvilka de ej veta, hvart de skola skicka dem. Enskilda personer kunna visserligen mottaga sådana ynglingar för ett år eller två, men ledsna snart dervid och kunna dessutom icke alltid med erforderlig uppmärksamhet följa dem.

Jag kan således för min del icke annat än instämma med de herrar, som yrkat bifall till Stats-Utskottets förslag med uteslutande af motiveringen. Jag tror nemligen, att uttalandet af ett ogillande mot en direktion, som för allt sitt besvär icke får ett öre i betalning, utan åtagit sig uppdraget af ren fosterlandskänsla, icke är på sin plats, helst kolonien vid Hall, i trots af åtskilliga fel vid förvaltningen, dock i allmänna opinionen har ett godt anseende. Visserligen har det ekonomiska resultatet vid kolonien ej varit rätt gynnsamt, men, mine Herrar, erinren oss till jmförelse våra stora landbruksinstitut, hvad desse kostat staten! Och vid dessa institut lemnas dock undervisning åt personer med högre bildning och i god ekonomisk ställning, medan vid kolonien vid Hall är fråga om unge brottslingar från de fattigaste och okunnigaste samhällslagren. Jag ber att få förena mig med Herr Arvidsson i hans yrkande om bifall till Utskottets förslag, men med borttagande af motiveringen.

Herr E. G. Boström: Jag vet icke, om jag gör rätt i att till bemötande upptaga hvad Herr Carl Anders Larsson yttrade, då vi ju äro vane vid hans öfverdrifter, men det förefaller mig, som denna gång hans uppgifter mera än vanligt voro gripne ur luften.

Han sade, att det vore orimligt att på en gård med 480 tunnland åker ej skulle kunna försörjas 125 pojkar. Men om vi se efter i Styrelsens berättelse, finna vi, att kostnaden för hvarje barn uppgått i medeltal till 335 kronor, hvilket för 125 barn utgör ungefär 42,000 kronor, och det är ju orimligt, att en egendom, som är taxerad till 140,000 kronor, skulle kunna lemna öfver 40,000 kronors afkastning. Han sade vidare, att hvarje tunnland kunde afkasta minst 5 tunnor säd och således 480 tunnland 2,400 tunnor, hvilket väl borde räcka till. Herr Ekdahl upplyste emellertid, att en del af marken begagnas af torpare och således ej bör medräknas, samt att marken i öfrigt delvis är särdeles vattensjuk. Vi veta ock litet hvar, att vid hvarje landtbruk en del åker ligger i träde och andra äro gräsbärande, så att endast hälften kan beräknas vara sädesbärande, och således skulle med Herr Carl Anders Larssons beräkning hvarje sädesbärande tunnland lemna i afkastning tio tunnor. Jag hemställer till Herrarne, huru många af er hafva en sådan jord.

Jag har till hvad Herr Arvidsson i början af diskussionen anförde icke mycket att tillägga, men jag kan icke underlåta att uttala min förvåning deröfver, att än den ene än den andre af Kammarens ledamöter kan uppträda mot ökning af barnens antal vid kolonien och säga, att antalet redan är för stort, i trots af att i utlandet efter en

*Angående
understöd åt
kolonien vid
Hall.
(Forts.)*

Angående
understöd åt
kolonien vid
Hull.
(Forts.)

lång tillämpning systemet befunnits praktiskt utförbart. Jag vågar deremot påstå, att de fleste, som så yttrat sig, icke sjelfve satt sig in i frågan. För min del anhåller jag att få instämma i det af Herr Ekdahl framstälde yrkandet.

Herr C. A. Larsson: I motsats mot den siste talaren ber jag att få nämna, att jag glömde en ganska väsentlig inkomst, nemligen kommunernas bidrag. Kommunerna lemna nemligen ett tillskott af 150 kronor för hvarje gosse och dessa tillskott torde icke betyda så litet.

Beträffande Herr Boströms invändning, att icke all åker vid egendomen hvarje år var sädesbärande, ber jag ytterligare få nämna, att det just var med anledning deraf, att hälften af den odlade jorden årligen ligger i träde eller är beväxt med gräs, som jag beräknade afkastningen till endast fem tunnor för tunnland.

Herr Ekdahl var så lågmäld, att jag icke hörde, hvad han yttrade. Han får derfor ursäkta, att jag icke nu kan vederlägga honom i hans åsigter om landtbruket.

Emellertid vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att, om vi nu bifalla Utskottets förslag, och, såsom vi kunna taga för gifvet, Första Kammaren utesluter motiveringen, klämman väl slutligen kommer att stå der alldeles naken. Riksdagens beslut skulle då blifva rent bifall utan någon slags reservation. Det är derfor som jag anser, att vi böra afslå det hela.

Herr Arwidsson: Jag vill blott förklara, att jag med mitt yrkande, att Kammaren behagade ogilla motiveringen till Utskottets betänkande, afsåg, att Kammarens beslut måtte blifva sådant, att i den så kallade klämman orden "jemte framhållande af hvad här ofvan anförts" skulle utgå, hvarför jag nu inskränker mig till att instämma med Herr Ekdahl, som framställt ett sådant yrkande.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, blef Utskottets hemställan i oförändradt skick af Kammaren bifallen.

Punkten 9:

Bifölls.

§ 7.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel.

§ 8.

Efter föredragning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om upphäfvande af sista punkten i § 16 mom. 1 af

förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, blef samma Utlåtande af Kammaren bifallet.

§ 9.

Förekom till afgörande Lag-Utskottets Utlåtande N:o 5, i anledning af väckt motion om tillägg till 4 kap. 55 § Utsökningslagen.

Angående tillägg till 4 kap. 55 § Utsökningslagen.

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *J. A. Sjö* hade uti berörda motion (N:o 25), i hvilken Herrar *J. Jonasson, C. Carlson* och *J. E. Eriksson* i Ahlberga instämt, gjort följande framställning: "att till 4 kap. 55 § Utsökningslagen göres ett tillägg derom, att då fordringsegaren sådant yrkar, utmättningsman jemväl bör hos gäldenären uttaga och till fordringsegaren redovisa ersättning för kostnader, dock ej till högre belopp än 4 kronor."

Utskottet hade hemställt,

att den ifrågavarande motionen måtte af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

Efter uppläsning af denna hemställan anförde motionären

Herr Sjö: De motiv, som Utskottet här framlagt, kan jag icke förstå på annat sätt än att fordringsegaren skall, då han på executiv väg vill söka utfå sin fordran, vara skyldig att i somliga fall afstå hela beloppet och i andra en del deraf, beroende på fordringsbeloppets storlek. Utskottet säger i motiveringen: "Då det belopp, som genom sjelfva domen eller utslaget må hafva blifvit någon tillerkändt i godtgörelse för rättegångs- eller lagsökningskostnader, lagenligen icke torde kunna omfatta någon ersättning för de utgifter, han möjligen kunde få vidkännas för att till utmättningsman öfverlemla nämnda handling och derefter från honom bekomma redovisning, helst gäldenären alltid måste hafva rätt att utan utmätning liqvidera sin skuld i enlighet med domens eller utslagets innehåll"; samt "då ett bifall till motionärens förslag möjligen skulle öka omfattningen af försäljningar vid auktion på kredit till den klass af mindre bemedlade, som, i händelse af uteblifven liqvid för auktionsinroopen, de der i allmänhet för dem äro inskränkta till små belopp, komme att i oskäligen proportion drabbas af en ersättning" -- så etc. Mig synes, som om Utskottet icke hade eller icke ville hafva reda på stadgandet i Kongl. brefvet af den 27 Maj 1801, der det heter: domstolen må icke stadfästa eller fastställa den vinnande partens ersättning till ringare belopp, än hvad mot hans verkliga kostnader svarar. Åtminstone anser jag, att, om Utskottet erinrat sig detta stadgande, Utskottet icke kunnat framkomma med en sådan motivering som den ifrågavarande. Ty säkert är, att domstolen förfar orätt, om han, icke efter derom gjordt yrkande, enligt nämnda Kongl. bref, tillerkänner den vinnande parten ersättning för de kostnader, jag i min motion

Angående
tillägg till
4 kap. 55 §
Utsöknings-
lagen.
(Forts.)

påpekat. Det ärade Utskottet borde åtminstone hafva reda på, att det före den nya utsökningslagens införande fans en tid, då fordrings-egare erhöi godtgörelse för sådana kostnader, som jag i motionen påpekat, åtminstone borde Utskottets ordförande, såsom varande landshöfding, derom hafva kännedom. Men troligen hafva såväl han som Utskottets öfriga ledamöter haft de obotfärdigas förhinder, då de ej velat förorda den lagförändring jag i motionen begärt. Det ser nästan ut, som om Utskottets ledamöter, åtminstone en stor del af dem, accepterat det af ordföranden vid Utskottets första sammanträde framställda förslag, att alla till Lag-Utskottet remitterade motioner med undantag af sådana, som röra rent kyrkliga frågor, skulle kastas i papperskorgen. Jag medgifver, att ett sådant arbetssätt är bekvämt, men hvad representationen eller landet skall vinna derpå, får framtiden utvisa.

Jag yrkar emellertid, att Kammaren måtte, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla den i ämnet väckta motionen.

Häruti förenade sig Herr *J. E. Ericsson* i Ahlberga.

Herr Magnus Andersson: Ehuru jag icke hyser den ringaste förhoppning om, att motionen skall komma att bifallas eller att dess öde inom Kammaren skall blifva annorlunda än i Utskottet, kan jag dock icke underlåta att instämman med motionären och uttala såsom min åsigt, att det är obilligt, att en fordringsägare icke skall få igen jemväl de kostnader, som han fått vidkännas, då han, för att utfå sin fordran, nödgas anställa lagsökning. Jag är öfvertygad om, att hvarken det Utskott, som behandlade utsökningslagen, ej heller den Riksdag, som antog densamma, förutsåg att i detta fall så skulle komma att gå, som det gått, och det vore därför Riksdagen värdigt att i nämnda lag vidtaga den förändring, motionären föreslagit. Hufvudsaken var visserligen att åstadkomma en snabb inkassering af oguldna auktionsinrop. Detta mål vans äfven, men på samma gång förlorade man ej så litet, då man sjelf måste betala alla kostnaderna för inkasseringen med undantag af utmätningskostnaden, derest gäldenären kan betala den. Då ett dylikt förfarande väl icke kan kallas rättvist, instämmer jag i motionärens yrkande, under beklagande att det kunnat gå derhän, att fordringsägaren sjelf får betala utsökningskostnaden. Vid auktioner, der det finnes hundratals personer, som ropa in saker, understiger en fjerdedel af inropen en krona eller uppgå icke till tre kronor, och stiger inköpssumman icke till tre kronor, är det icke värdt att lagsöka en gäldenär för den samma, ty det skulle endast förorsaka ytterligare kostnader.

För min del vill jag icke framställa något yrkande, ty det tjenar helt säkert ingenting till, utan jag inskränker mig till att instämman med motionären, att det vore billigt, att en sådan förändring i utsökningslagen, som han i sin motion föreslagit, komme till stånd.

Herr *C. Carlson* instämde med Herr Magnus Andersson.

Herr Thomasson: Såsom Kammaren torde erinra sig, har föreliggande förslag varit af samma motionär väckt vid de närmast föregående båda riksdagarne, utan att hafva tillvunnit sig ringaste sympati vare sig hos Lag-Utskottet eller Kamrarne; och efter mitt förmenande är det ej heller deraf förtjent. När någon hos öfverexekutor eller vid domstol utsöker fordran, tillägges honom, om fordringen är grundad, jemväl ersättning för *lagsöknings-* eller *rättegångskostnad*, men icke mera. Vänder han sig sedan till utmättningsman för att utfå den domfästa fordringen, så skall hos gäldenär derjemte uttagas nödig kostnad för utmätningen samt den utmätta egendomens vård och försäljning äfvensom för köpeskillningens fördelning, men deremot får ej gäldenären betungas med sådana kostnader som de i motionen afsedde. Då nu 55 § utsökningslagen medgifver den lättnad i afseende på auktionsfordran, att den under vissa förutsättningar kan, utan föregången pröfning af högre myndighet, omedelbart uttagas af utmättningsman, så bör väl denna lättnad för innehafvare af auktionsfordran icke rimligtvis medföra den ytterligare fördelen att vid uttagande af dylik fordran erhålles ersättning för andra och flera kostnader än då domfäst fordran utmätes; förhållandet borde väl snarare vara det motsatta. Lag-Utskottet har åtminstone icke velat vara med om att pålägga stackars obemedlade gäldenärer — och det vore sådana som företrädesvis deraf drabbades — en slik ersättningsskyldighet. Rätta sättet att förekomma den olägenhet, hvaröfver några här klagat, synes vara att auktionsförrättaren ej lemna kredit åt andra än dem han känner såsom egande vilja och förmåga att betala sina inrop. Jag anhåller om bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Angående tillägg till 4 kap. 55 § Utsökningslagen.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, i enlighet med de yrkanden som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag derå samt bifall i stället till motionärens förslag; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef en så lydande omröstningsproposition nu uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i Utlåtande N:o 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Lag-Utskottets förevarande hemställan, bifallit den af Herr Sjö i ämnet väckta motion.

Omröstningen företogs och utföll med 117 ja mot 27 nej; i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

§ 10.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 6, i anledning af väckt motion om lagbestämmelser för skyddande af bi.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Utlåtande N:o 14, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer.

Detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 12.

Upplästes här nedan intagna skrifvelse:

Till Riksdagens Andra Kammare!

Telegrafan har tillfört mig den smärtsamma underrättelsen att min far å gårdagen aflidit; och får jag med anledning häraf värdsamt anhålla om ledighet från riksdagsgörömålen under tio dagar.

Stockholm den 17 Februari 1883.

Victor Ekenman.

Denna ansökning bifölls.

Äfvenledes blef ledighet från riksdagsgörömålen beviljad Herrar *G. Beijer* och *A. Göransson* under 8 dagar från och med den 19 i denna månad samt Herr *J. G. Granlund* under 10 dagar från och med nämnda dag.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarrens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fiden

H. A. Kolmodin.

Rättelse

i Andra Kammarrens protokoll N:o 6:
sid. 47, rad. 22 nedifr. står: 100 af de bäste läs: 1,000 af de bäste